ONTWERPLEERPLAN
SECUNDAIR ONDERWIJS

Engels-Frans

1ste graad B-stroom
I-EnFr-b

BRUSSEL
D/2024/13.758/003
Versie maart 2024

KATHOLIEK ONDERWIJS .VLAANDEREN

1 Inleiding

De uitrol van de modernisering secundair onderwijs gaat gepaard met een nieuwe generatie leerplannen. Leerplannen geven richting en laten ruimte. Ze faciliteren de inhoudelijke dynamiek en de continuïteit in een school en lerarenteam. Ze garanderen binnen het kader dat door de Vlaamse regering werd vastgelegd voldoende vrijheid voor schoolbesturen om het eigen pedagogisch project vorm te geven vanuit de eigen schoolcontext. Leerplannen zijn ingebed in het vormingsconcept van de katholieke dialoogschool. Ze versterken het eigenaarschap van scholen die d.m.v. eigen beleidskeuzes de vorming van leerlingen gestalte geven. Leerplannen laten ruimte voor het vakinhoudelijk en pedagogisch-didactisch meesterschap van de leraar, maar bieden ondersteuning waar nodig.

1.1 Het leerplanconcept: vijf uitgangspunten

Leerplannen vertrekken vanuit het **vormingsconcept** van de katholieke dialoogschool. Ze laten toe om optimaal aan te sluiten bij het pedagogisch project van de school en de beleidsbeslissingen die de school neemt vanuit haar eigen visie op onderwijs (taalbeleid, evaluatiebeleid, zorgbeleid, ICT-beleid, kwaliteitsontwikkeling, keuze voor vakken en lesuren …).

Leerplannen ondersteunen **kwaliteitsontwikkeling**: het leerplanconcept spoort met kwaliteitsverwachtingen van het Referentiekader onderwijskwaliteit (ROK). Kwaliteitsontwikkeling volgt dan als vanzelfsprekend uit keuzes die de school maakt bij de implementatie van leerplannen.

Leerplannen faciliteren een **gerichte studiekeuze**. De leerplandoelen sluiten aan bij de verwachte competenties van leerlingen in een bepaald structuuronderdeel. De feedback en evaluatie bij de realisatie ervan beïnvloeden op een positieve manier de keuze van leerlingen na elke graad.

Leerplannen gaan uit van de **professionaliteit** van de leraar en het **eigenaarschap** van de school en het lerarenteam. Ze bieden voldoende ruimte voor eigen inhoudelijke keuzes en een eigen didactische aanpak van de leraar, het lerarenteam en de school.

Leerplannen borgen de **samenhang** in de vorming. Die samenhang betreft de verticale samenhang (de plaats van het leerplan in de opbouw van het curriculum) en de horizontale samenhang tussen vakken binnen structuuronderdelen en over structuuronderdelen heen. Leerplannen geven expliciet aan voor welke leerplandoelen van andere leerplannen in de school verdere afstemming mogelijk is. Op die manier faciliteren en stimuleren de leerplannen leraren om over de vakken heen samen te werken en van elkaar te leren. Een verwijzing van een leraar naar de lessen van een collega laat leerlingen niet alleen aanvoelen dat de verschillende vakken onderling samenhangen en dat ze over dezelfde werkelijkheid gaan, maar versterkt ook de mogelijkheden tot transfer.

1.2 De vormingscirkel – de opdracht van secundair onderwijs

De leerplannen vertrekken vanuit een gedeelde inspiratie die door middel van een vormingscirkel wordt voorgesteld. We ‘lezen’ de cirkel van buiten naar binnen.

- Een lerarenteam werkt in een katholieke dialoogschool die onderwijs verstrekt vanuit een **specifieke traditie**. Vanuit het eigen pedagogisch project kiezen leraren voor wat voor hen en hun school goed

ONTWERP

onderwijs is. Ze wijzen leerlingen daarbij de weg en gebruiken daarvoor **wegwijzers**. Die zijn een inspiratiebron voor leraren en zorgen voor een Bijbelse 'drive' in hun onderwijs.

- De kwetsbaarheid van leerlingen ernstig nemen betekent dat elke leerling **beloftevol** is en alle leerkansen verdient. Die leerling is **uniek als persoon** maar ook **verbonden** met de klas, de school en de bredere samenleving. Scholen zijn **gastvrije plaatsen** waar leerlingen en leraren elkaar ontmoeten in diverse contexten. De leraar vormt zijn leerlingen vanuit een **genereuze** attitude, hij geeft om zijn leerlingen en hij houdt van zijn vak. Hij durft af en toe de gebaande paden verlaten en stimuleert de **verbeelding en creativiteit** van leerlingen. Zo zaait hij door zijn onderwijs de kiemen van een hoopvolle, **meer duurzame en meer rechtvaardige wereld.**
- Leraren vormen leerlingen door middel van leerinhouden die we groeperen in negen **vormingscomponenten**. De aaneengesloten cirkel van vormingscomponenten wijst erop dat vorming een geheel is en zich niet in schijfjes laat verdelen. Je kan onmogelijk over taal spreken zonder over cultuur bezig te zijn; wetenschap en techniek hebben een band met economie, wiskunde, geschiedenis … Dwarsverbindingen doorheen de vakken zijn belangrijk. De vormingscirkel vormt dan ook een dynamisch geheel van elkaar voortdurend beïnvloedende en versterkende componenten.
- Vorming is voor een leraar nooit te herleiden tot een cognitieve overdracht van inhouden. Zijn meesterschap en passie brengt een leraar ertoe om voor iedere leerling de juiste woorden en gebaren te zoeken om **de wereld te ontsluiten**. Hij introduceert leerlingen in de wereld waarvan hij houdt. Een leraar zorgt er bijvoorbeeld voor dat leerlingen kunnen worden gegrepen door de cultuur van het Frans of door het ambacht van een metselaar. Hij initieert leerlingen in een wereld en probeert hen zover te brengen dat ze er hun eigen weg in kunnen vinden.
- Een leraar vormt leerlingen als **individuele leraar**, maar werkt ook binnen **lerarenteams** en binnen een **beleid van de school**. Het Gemeenschappelijk funderend leerplan helpt daartoe. Het zorgt voor het fundament van heel de vorming dat gerealiseerd wordt in vakken, in projecten, in schoolbrede initiatieven of in een specifieke schoolcultuur.
- De uiteindelijke bedoeling is om **alle leerlingen** kwaliteitsvol te vormen. Leerlingen zijn dan ook het hart van de vormingscirkel, zij zijn het op wie we inzetten. Zij dragen onze hoop mee: de nieuwe generatie die een meer duurzame en meer rechtvaardige wereld zal creëren.

1.3 Ruimte voor leraren(teams) en scholen

De leraar als professional, als meester in zijn vak krijgt vrijheid om samen met zijn collega's vanuit de leerplannen aan de slag te gaan. Hij kan eigen accenten leggen en differentiëren vanuit zijn passie, expertise, het pedagogisch project van de school en de beginsituatie van zijn leerlingen.

De leerplandoelen zijn noch chronologisch, noch hiërarchisch geordend. Ze laten ruimte aan het lerarenteam en de individuele leraar om te bepalen welke leerplandoelen op welk moment worden samengenomen, om didactische werkvormen te kiezen, contexten te bepalen, eigen leerlijnen op te bouwen, vakoverschrijdend te werken, flexibel om te gaan met een indicatie van onderwijstijd.

1.4 Differentiatie

ONWERT

Om optimale leerkansen te bieden is differentiëren van belang in alle leerlingengroepen. Leerlingen voor wie dit leerplan is bestemd, behoren immers wel tot dezelfde doelgroep, maar bevinden zich niet noodzakelijk in dezelfde beginsituatie. Zij hebben een niet te onderschatten – maar soms sterk verschillende – bagage mee vanuit het basisonderwijs, de thuissituatie en vormen van informeel leren. Het is belangrijk om zicht te krijgen op die aanwezige kennis en vaardigheden en vanuit dat gegeven, soms gedifferentieerd, verder te bouwen. Positief en planmatig omgaan met verschillen tussen leerlingen verhoogt de motivatie, het welbevinden en de leerwinst voor elke leerling.

De leerplannen bieden kansen om te differentiëren door te verdiepen en te verbreden en door de leeromgeving aan te passen. Ze nodigen ook uit om te differentiëren in evaluatie.

Differentiatie door te verdiepen en te verbreden

Sommige leerlingen denken meer conceptueel en abstract. Andere leerlingen komen vanuit een meer concrete benadering sneller tot inzichtelijk denken. Variëren in abstractie spreekt leerlingen aan op hun capaciteiten en daagt hen uit om van daaruit te groeien.

Daarnaast bieden leerplannen kansen om de complexiteit van leerinhouden aan te passen. Dat kan door een complexere situatie te schetsen, een minder ingewikkelde bewerking of handeling voor te stellen, of door meer kennis of vaardigheden aan te bieden om leerlingen uit te dagen.

De ene context kan betekenisvol zijn voor een leerlingengroep, terwijl een andere context dan weer betekenisvoller kan zijn voor een andere leerlingengroep. Leerinhouden in verschillende contexten aanbrengen biedt kansen om leerlingen aan te spreken op hun interesses en daagt hen tegelijk uit om andere interesses te verkennen en zo hun horizon te verruimen.

In ‘extra’ wenken bij de leerplandoelen en in beperkte mate ook via keuzeleerplandoelen bieden we je inspiratie om te differentiëren door te verdiepen en te verbreden.

Differentiatie door de leeromgeving aan te passen

Doordachte variatie in werkvormen (groepswerk, individueel, auditief, visueel, actief …) vergroot de kans dat leerdoelen worden gerealiseerd door alle leerlingen. Het helpt hen bovendien ontdekken welke manieren van leren en informatie verwerken best bij hen passen.

De ene leerling kan snel of zelfstandig werken, de andere heeft meer tijd of begeleiding nodig. Variëren in de mate van ondersteuning, gericht aanbieden van hulpmiddelen (voorbeelden, schrijfkaders, stappenplannen …) en meer of minder tijd geven, daagt leerlingen uit op hun niveau en tempo.

Leerlingen op hun niveau en vanuit eigen interesses laten werken kan door te differentiëren in product, bijvoorbeeld door leerlingen te laten kiezen tussen opdrachten die leiden tot verschillende eindproducten.

Het samenstellen van groepen kan een effectieve manier zijn om te differentiëren. Rekening houden met verschil in leerdoelen en leerlingenkenmerken laat leerlingen toe van en met elkaar te leren.

Technologie kan al die vormen van differentiatie ondersteunen. Zo kunnen leerlingen op hun maat werken met digitale leermiddelen zoals educatieve software of online oefenprogramma's.

Differentiatie in evaluatie

Tenslotte laten de leerplannen toe te differentiëren in evaluatie en feedback. Evalueren is beoordelen om te waarderen, krachtiger te maken en te sturen.

Na de afronding van een lessenreeks of na een langere periode gaan leraren door middel van summatieve evaluatie na waar leerlingen staan. De keuze van een evaluatie- en feedbackvorm is afhankelijk van de vooropgestelde doelen.

ONTWERP

Formatieve evaluatie is geïntegreerd in het leerproces en gaat uit van een actieve betrokkenheid van leraar en leerling. Het zet leerlingen aan het denken over hun vorderingen en laat leraren toe om tijdens het leerproces effectieve feedback te geven. Door middel van formatieve evaluatie krijgen leraren een goed zicht op het leerproces van leerlingen zodat ze het verder gericht en waar nodig kunnen bijsturen. Het is bovendien een rijke bron voor leraren om te reflecteren over de eigen onderwijspraktijk en de eigen pedagogisch-didactische aanpak bij te sturen.

1.5 Opbouw van leerplannen

Elk leerplan is opgebouwd volgens een vaste structuur. Alle onderdelen maken inherent deel uit van het leerplan. Schoolbesturen van Katholiek Onderwijs Vlaanderen die de leerplannen gebruiken, verbinden zich tot de realisatie van het gehele leerplan.

De **inleiding** licht het leerplanconcept toe en gaat dieper in op de visie op vorming, de ruimte voor leraren(teams) en scholen en de mogelijkheden tot differentiatie.

De **situering** geeft aan waarop het leerplan is gebaseerd en beschrijft de samenhang binnen de graad en met de onderliggende graad, en de plaats in de lessentabel.

In de **pedagogisch-didactische duiding** komen de inbedding in het vormingsconcept, de krachtlijnen, de opbouw, de leerlijnen, de aandachtspunten met o.m. nieuwe accenten van het leerplan aan bod.

De **leerplandoelen** zijn helder geformuleerd en geven aan wat van leerlingen wordt verwacht. Waar relevant geeft een opsomming of een afbakening (★) aan wat bij de realisatie van het leerplandoel aan bod moet komen. Ook pop-ups bevatten informatie die noodzakelijk is bij de realisatie van het leerplandoel.
De leerplandoelen zijn gebaseerd op de minimumdoelen van de basisvorming. Indien een leerplandoel verder gaat, vind je een '+' bij het nummer van het leerplandoel. Al die leerplandoelen zijn verplicht te realiseren. In een aantal gevallen zijn keuzedoelen opgenomen; die leerplandoelen zijn weergegeven in een grijze kleur en het nummer van het leerplandoel wordt voorafgegaan door 'K'.
De leerplandoelen zijn ingedeeld in een aantal rubrieken. Bovenaan elke rubriek vind je de relevante minimumdoelen van de basisvorming. Als leraar hoef je je die taal niet eigen te maken. Het volstaat dat je de leerplandoelen realiseert zoals opgenomen in het leerplan.
Waar relevant wordt de samenhang met andere leerplannen in dezelfde graad aangegeven.
'Duiding' bij een leerplandoel bevat een noodzakelijke toelichting bij het doel. In pedagogisch-didactische wenken vinden leraren inspiratie om met het leerplandoel aan de slag te gaan. Een rubriek 'extra' bij een leerplandoel biedt leraren inspiratie om verder te gaan dan wat het leerplandoel minimaal vraagt.

De **basisuitrusting** geeft aan welke materiële uitrusting vereist is om de leerplandoelen te kunnen realiseren.

Het **glossarium** bevat een overzicht van handelingswerkwoorden die in alle leerplannen van de graad als synoniem van elkaar worden gebruikt of meer toelichting nodig hebben.

De **concordantie** geeft aan welke leerplandoelen gerelateerd zijn aan bepaalde minimumdoelen.

2 Situering

2.1 Samenhang met het basisonderwijs

Frans is in het basisonderwijs een verplicht leergebied en de doelen uit het leerplan Zin in leren! Zin in leven! moeten op het einde van het basisonderwijs zijn bereikt. De meeste leerlingen in de B-stroom

ONTWERP

hebben echter de leerplandoelen van dat leerplan niet of in onvoldoende mate bereikt. Het is mogelijk dat leerlingen in het eerste jaar B-stroom voor het eerst formeel taalonderricht Frans krijgen, voor Engels zal dat bijna altijd het geval zijn.

2.2 Samenhang in de eerste graad

De visie op modernevreemdetalenonderwijs is dezelfde voor Frans en Engels. Er is ook heel wat overeenstemming met het leerplan Nederlands op het vlak van strategieën, kennis en vaardigheden.

2.3 Plaats in de lessentabel

Het leerplan is gebaseerd op minimumdoelen van de basisvorming. Het leerplan is gericht op 3 graaduren voor Frans en 2 graaduren voor Engels en is bestemd voor de B-stroom.

3 Pedagogisch-didactische duiding

3.1 Engels en Frans en het vormingsconcept

Het leerplan Engels-Frans is ingebed in het vormingsconcept van de katholieke dialoogschool. In dit leerplan ligt de nadruk op talige vorming, maar ook culturele en sociale vorming hebben een belangrijke plaats. De wegwijzers verbeelding, gastvrijheid en uniciteit in verbondenheid maken er inherent deel van uit.

Talige vorming

Vorming in talen versterkt leerlingen in de kennis en in het gebruik van de eigen taal en van andere talen. Ze leert leerlingen van taal genieten in zijn vele vormen. Leerlingen worden communicatief vaardiger en leren kritisch informatie te verwerven en verwerken. Ze leren ook creatief om te gaan met taal. Taalonderwijs verrijkt de interculturele vorming van een leerling. Taal is nodig om greep te krijgen op de eigen omgeving. Taal biedt ook kansen om de meertalige en veelzijdige wereld om ons heen te verbeelden en op een gastvrije wijze te ontsluiten. De leerlingen tonen een blijvende verwondering voor het fascinerende van taal en leren open en respectvol omgaan met elke vorm van talige diversiteit in het Nederlands en met elke vreemde taal.

Sociale vorming

Het ontwikkelen van communicatieve en relationele aspecten van vorming is van groot belang. De leerlingen leren op een gepaste en respectvolle manier talig om te gaan met gesprekspartners. Ze zijn er zich van bewust dat boodschappen op diverse manieren kunnen worden geïnterpreteerd en dus ook een verschillende impact kunnen hebben.

Culturele vorming

Er bestaat een voor de hand liggende band tussen talen en culturele vorming. Die band biedt leerlingen de mogelijkheid om cultuur en kunst via de taal te verkennen en te begrijpen. Cultuur heeft zowel een eigentijdse als een historische dimensie. Leerlingen leren de wereld kennen in zijn veelkleurige culturele diversiteit. Met die verschillende culturen zijn verschillende talen, taaluitingen en taalvariëteiten verbonden. Via culturele vorming komen ze ook in contact met het artistieke en krijgen ze oog voor de esthetische component van cultuur.

Verbeelding

ONTWERP

Om zich te kunnen inleven in literatuur is het van belang dat leerlingen verbeeldend denken en handelen.

Gastvrijheid en uniciteit in verbondenheid

Elke leerling heeft zijn plaats in de klas, op school en in de samenleving. Er is aandacht voor de eigen (thuis)taal en cultuur en die van de ander. Inzicht verwerven in taalvariatie draagt bij tot respectvol omgaan met die ander. De leerlingen staan open voor de meertalige wereld rondom hen en zien meertaligheid als een verrijking. Taal bouwt bruggen tussen mensen.

Uit die vormingscomponenten en wegwijzers zijn de krachtlijnen van het leerplan ontstaan.

3.2 Krachtlijnen

Openstaan voor de veelzijdige wereld en zich verplaatsen in de ander

Talen zijn communicatiemiddelen maar ook dragers van identiteit. Talen vertolken culturele expressies, normen, waarden en opvattingen van een individu, een groep, een gemeenschap, een samenleving. Met verschillende culturen zijn verschillende taaluitingen verbonden. In onze dynamische, superdiverse samenleving zijn talen meer dan ooit een troef en een kans om gastvrij met elkaar in dialoog te gaan. Zo ontstaan verbinding en een genuanceerd beeld van een cultuur. De interculturele component beoogt de leerlingen te sensibiliseren voor de plaats en het belang van de vreemde taal in hun omgeving.

Functioneel communiceren in respectvolle interactie

Vanaf de start staat doelgericht communiceren centraal. De leerlingen leren succesvol functioneren in relevante communicatieve situaties.

Gepaste talige bouwstenen gebruiken

Het leerplan focust op wat de leerlingen met de taal moeten kunnen doen. Om dat te bereiken, gebruiken ze gepaste strategieën, ontwikkelen ze attitudes en zetten ze talige bouwstenen in. Onder talige bouwstenen verstaan we voor deze doelgroep voornamelijk lexicon (woorden, woordcombinaties) en taalhandelingen.

Van taal genieten, de beeldende kracht van taal en literatuur beleven

Een belangrijk doel van taalonderwijs is leerlingen te laten genieten van talen. In de lessen Engels en Frans kan dat door de Engelstalige of Franstalige cultuur te ontdekken via allerlei teksten, waaronder literaire zoals film(fragmenten), (kort)verhalen, liedjes, sprookjes, strips, cartoonsgedichten, sketches. Die teksten kunnen de interesse van de leerlingen voor de taal en zijn cultuur prikkelen.

3.3 Opbouw

Dit leerplan is opgebouwd uit deze componenten.

- Communicatie: receptief, productief en interactief;
- Identiteit in diversiteit;
- Literatuur;
- Taalgebruik ter ondersteuning van de communicatie.

Het is belangrijk om de samenhang tussen de componenten te bewaken: ze zijn te onderscheiden, maar niet te scheiden. Bovendien spelen ze vaak tegelijkertijd en werken ze ook op elkaar in.

ONTWERP

3.4 Leerlijnen

3.4.1 Samenhang met het basisonderwijs

Sommige leerlingen hebben in het basisonderwijs formeel taalonderricht Frans gekregen, anderen niet. Voor Engels krijgen de leerlingen waarschijnlijk voor het eerst formeel taalonderricht in het eerste jaar B-stroom. Je houdt daarom best rekening met de soms grote verschillen tussen de leerlingen.

Bij het formuleren van de leerplandoelen werd er rekening gehouden met de niveaus van het ERK (Europees Referentiekader voor Talen). Dat kader beschrijft globaal niveaus van taalvaardigheid. De basisleerplandoelen van dit leerplan situeren zich op het niveau A1.

3.5 Engels en Frans in een observerende en oriënterende eerste graad

Dit leerplan kan ertoe bijdragen de interesse en aanleg van leerlingen te stimuleren, te observeren en te onderzoeken om het observatie- en oriëntatieproces in functie van een studiedomein te ondersteunen. Een leerling die geboeid is door Frans en Engels is mogelijk een leerling die interesse en aanleg heeft voor het studiedomein Taal en cultuur.

De leerplandoelen voor de receptieve vaardigheden en in mindere mate de leerplandoelen voor de productieve en interactieve vaardigheden bieden kansen om via de keuze van teksten en woordvelden de interesse van leerlingen voor alle studiedomeinen op het spoor te komen.

3.6 Aandachtspunten

Goed taalonderwijs

Goed taalonderwijs spreekt de creativiteit van leerlingen aan, motiveert hen en doet hen het plezier van taal ervaren. Dat kan je bereiken door te werken met levensecht materiaal, in te spelen op de leefwereld van de leerlingen, hen genietend te laten luisteren en lezen zonder de nadruk te leggen op tekstbegrip, hen keuzemogelijkheden aan te bieden en door interactieve en activerende werkvormen te gebruiken.

Om de leerlingen maximale oefenkansen te bieden, is het noodzakelijk dat ze het Engels of het Frans als doeltaal zoveel mogelijk actief inzetten tijdens de les. Soms betekent dat dat je je inbreng als leraar beperkt of dat je de spreekruimte niet volledig laat innemen door sterk taalvaardige leerlingen. Daarnaast spreek je het best zoveel mogelijk de doeltaal om de luistervaardigheid van de leerlingen te trainen. Bovendien maak je hen zo vertrouwd met de natuurlijke intonatie en klanken van de doeltaal. Authentieke bronnen, zoals luisterfragmenten, zijn een meerwaarde. Toch kan het soms doeltreffender zijn in het Nederlands te communiceren, bv. voor remediërende opmerkingen, zelfreflectie, evaluatiecriteria of voor tekstbegrip.

Een veilig klasklimaat laat toe dat leerlingen bereidheid en durf ontwikkelen om te communiceren. Dat kan je doen door aan te geven dat ze mogen leren uit fouten, door hen in kleinere groepjes te laten werken, door de kans te geven om de opdracht op eigen tempo uit te voeren of door te differentiëren in ondersteuning. Tussentijdse feedback bevordert het leerproces.

Leerinhouden

Er zijn vijf communicatieve vaardigheden. Receptie en productie hebben elk een schriftelijke en een mondelinge component. De leerlingen gaan ook mondeling in interactie.

Daarnaast is er expliciete aandacht voor diversiteit en literatuur. De nadruk ligt hier niet op het begrijpen van de tekst, maar op inzicht in culturele kenmerken en op het beleven van literatuur.

Doelgerichte communicatie

ONTWERP

Doelgerichte communicatie staat centraal. Wie doelgericht wil communiceren, stemt zijn taal af op de context en houdt rekening met elementen uit het communicatiemodel. Leerlingen communiceren in voor hen betekenisvolle situaties.

De tabellen bij de vaardigheden vermelden de kenmerken en minimumvereisten waaraan de teksten moeten voldoen. Voor de receptieve vaardigheden bakenen ze de moeilijkheidsgraad van de aangeboden teksten af. Voor productie en interactie gaat het om minimumvereisten voor schrijven en spreken. Die kenmerken en minimumvereisten zijn dus een leidraad bij de selectie van teksten en bij het opstellen van evaluatiecriteria. Voor kenmerken en minimumvereisten is het ERK-niveau A1 als richtsnoer gebruikt. In dit leerplan zijn keuzedoelen opgenomen om taalsterke leerlingen extra uit te dagen. De kenmerken en minimumvereisten bij die leerplandoelen zijn afgestemd met de leerplandoelen van de leerplannen Engels en Frans van de A-stroom, waar het ERK-niveau A2 als richtsnoer is gebruikt.

Soms zal je een vaardigheid apart inoefenen, maar meestal kan je de vaardigheden niet scheiden van elkaar. Zo kan je bv. een leestekst (receptief) gebruiken als vertrekpunt voor productie, interactie of ter illustratie van culturele aspecten**.**

Bouwstenen

In de eerste graad verwerven de leerlingen woordenschat die ze nodig hebben om in concrete situaties te communiceren. Dit leerplan legt de te kennen woorden niet vast aangezien de communicatiebehoeften van de leerlingen verschillen. Als leraar kies je dus best woordvelden die relevant zijn voor jouw leerlingengroep.

Naast woordenschat zijn ook taalhandelingen en vaste zinsstructuren onontbeerlijk om leerlingen toe te laten in het Engels of het Frans te communiceren. Een lexicale aanpak volstaat. Grammaticale kennis is voor deze doelgroep niet vereist.

Voor een beginnende taalleerder is het erg moeilijk om tegelijkertijd in te zetten op inhoud en op vorm. In de eerste graad zullen leerlingen voornamelijk inzetten op het overbrengen van een boodschap waardoor ze stelselmatig elementaire fouten maken tegen de vorm (uitspraak, spelling). Dat is normaal tijdens het taalleerproces. Het is dan ook essentieel om leerlingen voldoende kansen te bieden om de leerstof vast te zetten. Enkel zo kunnen ze de aangeleerde kenniselementen verwerken en automatiseren.

Strategieën inzetten

De strategieën krijgen bijzondere aandacht. Ze komen ook expliciet aan bod bij Nederlands. Een goede beheersing van die strategieën helpt de leerlingen om ook in niet-taalvakken efficiënt met tekst om te gaan. Het is daarom belangrijk dat er afspraken worden gemaakt tussen de vakken om transfer mogelijk te maken en te stimuleren.

Samenwerken over de vakken heen

Voor meerdere leerplandoelen is het verrijkend om vakoverschrijdend te overleggen en samen te werken. Dat kan de motivatie van leerlingen verhogen. Daarnaast zorgt het voor duidelijkheid en efficiëntie als je terminologie, stappenplannen en kijkwijzers schoolbreed hanteert.

ONTWERP

3.7 Leerplanpagina

Wil je als gebruiker van dit leerplan op de hoogte blijven van inspirerend materiaal, achtergrond, professionaliseringen of lerarennetwerken, surf dan naar de leerplanpagina Frans of de leerplanpagina Engels.

Frans

Engels

4 Leerplandoelen

Disclaimer: de leerplandoelen die gelden voor de eerste graad zijn onder voorbehoud van de goedkeuring van de nieuwe minimumdoelen basisvorming eerste graad door het Vlaams Parlement.

4.1 Communicatie: receptief, productief, interactief

Minimumdoelen

LPD 1 De leerlingen bepalen het onderwerp en de hoofdgedachte bij het doelgericht lezen en beluisteren van teksten met deze kenmerken.

Duiding: Het bepalen van het onderwerp en de hoofdgedachte veronderstelt minimaal dat leerlingen de belangrijkste informatie uit de tekst begrijpen. De leerlingen gebruiken doelgericht strategieën om het onderwerp en de hoofdgedachte te bepalen in functie van het begrijpen van teksten.

Wenk: Je kiest voor een variatie aan teksten binnen de tekstsoorten (bv. informatieve, persuasieve, prescriptieve, opiniërende, narratieve teksten). Teksten zijn vaak mengvormen van tekstsoorten. Een tekst kan bv. zowel een informatief als een prescriptief doel hebben. Het is niet nodig om elk aspect met elke tekstsoort in te oefenen en te evalueren.

Wenk: Levensechte teksten bieden heel wat kansen om strategieën in te zetten, bv. reclamespotjes en -boodschappen, uitnodigingen, advertenties, affiches, boekcovers, opsporingsberichten, mondelinge aankondigingen (in een grootwarenhuis, in het station …), kastickets, folders, recepten, sociale mediaberichten, kort video- of fotodagboek, plattegronden, uurregelingen, instructiebordjes op een openbare plaats (‘welkom’, ‘niet op het gras lopen’ …).

Wenk: De moeilijkheidsgraad van een tekst wordt bepaald door het samenspel van alle tekstkenmerken. Niet alle tekstkenmerken hoeven in elke tekst aanwezig te zijn.

Wenk: De aangeboden teksten bevatten minimaal relevante visuele ondersteuning of ondersteunende lichaamstaal. Je kan ook teksten aanbieden zonder ondersteuning als andere tekstkenmerken dat compenseren, bv. een kort, eenvoudig weerbericht op de radio of een langer, gedetailleerder weerbericht op

ONTWERP

de televisie.

Wenk: Je kan differentiëren in moeilijkheidsgraad door de ondersteuning die je aanreikt of door de opdracht die je aan de tekst koppelt aan de tekst. Bij een tekst die moeilijker is omwille van een hogere informatiedichtheid kan je bv. eenvoudige vragen stellen en omgekeerd. Je kan bijvoorbeeld 'how-to instructions' of 'astuces de la vie' tonen met heel weinig of iets meer tekst.

Wenk: Je kan de leerlingen de informatie laten weergeven of duiden in het Nederlands. Zo vermijd je dat de leerlingen stukjes uit de tekst kopiëren zonder die te begrijpen of het antwoord niet kunnen formuleren in de doeltaal.

LPD K1 **De leerlingen bepalen het onderwerp, de hoofdgedachte en de hoofdpunten bij het doelgericht lezen en beluisteren van teksten waarbij in het blauw gedrukte kenmerken complexer zijn.**

Wenk: Met dit keuzedoel realiseren de leerlingen LPD 1 van I-Fra-a en I-Eng-a.
Je kan bij dit leerplandoel ook differentiëren in moeilijkheidsgraad door de leerlingen te vragen om ook de hoofdpunten te bepalen in teksten met de kenmerken van LPD 1 van dit leerplan (I-EnFr-b) of je kan hen vragen om in complexere teksten, d.w.z. met de kenmerken van dit keuzedoel, alleen het onderwerp en de hoofdgedachte te bepalen.

LPD 2 **De leerlingen selecteren relevante informatie bij het lezen en beluisteren van teksten met deze kenmerken.**

Duiding: Het selecteren van relevante informatie veronderstelt minimaal dat leerlingen de belangrijkste informatie uit de tekst begrijpen. De leerlingen gebruiken doelgericht strategieën om relevante informatie te selecteren.

Wenk: Binnen een zo levensecht mogelijke context vraag je de leerlingen om die informatie te selecteren die ze nodig hebben om hun lees- of luisterdoel te bereiken, bv. openingsuren van een winkel, duur of kostprijs van een activiteit die je wil organiseren, boodschappenlijstje op basis van een recept, informatie over de trein die je wil nemen.

Wenk: Je kiest voor een variatie aan teksten binnen de tekstsoorten (bv. informatieve, persuasieve, prescriptieve, opiniërende, narratieve teksten). Teksten zijn vaak mengvormen van tekstsoorten. Een tekst kan bv. zowel een informatief als een prescriptief doel hebben. Het is niet nodig om dit leerplandoel met elke tekstsoort in te oefenen en te evalueren.

Wenk: Levensechte teksten bieden heel wat kansen om strategieën in te zetten, bv. reclamespotjes en -boodschappen, uitnodigingen, advertenties, affiches, covers, opsporingsberichten, mondelinge aankondigingen (in een grootwarenhuis, in het station …), kastickets, folders, recepten, sociale mediaberichten, video- of fotodagboekfragmenten, plattegronden, uurregelingen, instructiebordjes op een openbare plaats ('welkom', 'niet op het gras lopen' …).

Wenk: De moeilijkheidsgraad van een tekst wordt bepaald door het samenspel van alle tekstkenmerken. Niet alle tekstkenmerken hoeven in elke tekst aanwezig te zijn.

Wenk: De aangeboden teksten bevatten minimaal relevante visuele ondersteuning of

ONTWERP

ondersteunende lichaamstaal. Je kan ook teksten aanbieden zonder ondersteuning als andere tekstkenmerken dat compenseren, bv. een kort, eenvoudig weerbericht op de radio of een langer, gedetailleerder weerbericht op de televisie.

Wenk: Je kan de leerlingen de informatie laten weergeven of duiden in het Nederlands. Zo vermijd je dat de leerlingen stukjes uit de tekst kopiëren zonder die te begrijpen of het antwoord niet kunnen formuleren in de doeltaal.

LPD K2 De leerlingen selecteren relevante informatie bij het lezen en beluisteren van teksten waarbij in het blauw gedrukte kenmerken complexer zijn.

Wenk: Met dit keuzedoel realiseren de leerlingen LPD 2 van I-Fra-a en I-Eng-a.

LPD 3 De leerlingen spreken en schrijven doelgericht met behulp van aangereikte zinnen, sleutelwoorden of een voorbeeld (minimumvereisten).

Wenk: Je kiest voor een variatie aan teksten binnen de tekstsoorten (bv. informatieve, persuasieve, prescriptieve, opiniërende, narratieve teksten).
Je kan differentiëren in moeilijkheidsgraad door de ondersteuning (aangereikte zinnen, sleutelwoorden of voorbeeld) die je aanbiedt. Niet elke tekstsoort moet aan bod komen.
Mogelijke opdrachten: 'toon en vertel' bij een foto of afbeelding, een filmpje maken, een kattebelletje schrijven, een bericht versturen, een formulier invullen, een post voor sociale media maken, een wens of complimentje formuleren …

Wenk: De minimumvereisten geven aan dat het spreek- of schrijfresultaat heel beperkt mag zijn.
Naast de aangereikte zinnen, sleutelwoorden of voorbeelden gebruiken de leerlingen ondersteunende middelen, bv. steekwoorden, spreek- of schrijfkader, voorleessoftware, presentatiesoftware, maar ook talige hulpmiddelen zoals een vertaalapp of een woordenlijst.

Wenk: De leerlingen gebruiken hoogfrequente signaalwoorden waar nodig: bv. 'and, or, so' of 'et, ou, alors'.

Wenk: Leerlingen leren het register aanpassen aan de context (bv. het kanaal of het doelpubliek). Je kan hen attenderen op het gebruik van 'tu' en 'vous' in het Frans of op het hoofdlettergebruik bij het persoonlijk voornaamwoord 'I' in het Engels.

Wenk: Er bestaan verschillende, evenwaardige geografische varianten van het Engels en het Frans.

Wenk: Leerlingen kunnen zich geremd voelen om Engels of Frans te spreken. Het is daarom belangrijk dat ze spreekdurf ontwikkelen.

Extra: Bij bepaalde opdrachten kan je de leerlingen stimuleren om creatief aan de slag te gaan met lay-out, beeld, rijm, ICT etc. Zo kunnen bv. slogans, affiches, filmpjes, uitnodigingen aantrekkelijker en doelgerichter worden.

LPD K3 De leerlingen spreken en schrijven doelgericht, waarbij één of meer minimumvereisten naar keuze complexer zijn.

ONTWERP

Wenk: Met dit keuzedoel realiseren de leerlingen gedeeltelijk LPD 3 van I-Fra-a en I-Eng-a.
De minimumvereisten verwijzen onder meer naar de beheersing van bepaalde eenvoudige grammaticale constructies zoals lidwoorden, meervoud, volgorde van onderwerp en werkwoord. Dat veronderstelt echter geen expliciet grammaticaonderwijs. Je kan die eenvoudige constructies lexicaal aanbrengen.

LPD 4 De leerlingen nemen doelgericht deel aan mondelinge interactie (kenmerken en minimumvereisten).

Duiding: Mondelinge interactie veronderstelt dat leerlingen voorbereid aan een gesprek kunnen deelnemen in een vertrouwde context over een vertrouwd onderwerp.

Wenk: Bij het doelgericht deelnemen aan een gesprekje is de vaardigheid om zelfstandig een gesprek te beginnen, te beëindigen of gaande te houden niet vereist. Een dialoogje dat bestaat uit een vraag en een antwoord kan voldoende zijn. Als opstap naar het einddoel kan je de leerlingen hun rol van de mini-dialoog laten memoriseren. Je streeft naar een zo authentiek mogelijke situatie die nooit 100% voorspelbaar is en maakt de leerlingen bewust van beleefdheidsconventies bij de meest alledaagse taalhandelingen.
Je kan de leerlingen per twee dezelfde rol van een dialoogje laten voorbereiden, maar het is niet de bedoeling dat ze als einddoel een uitgeschreven dialoog memoriseren of voorlezen.

Wenk: Bij interactie kunnen volgende taalhandelingen inspirerend werken, bv. aanspreken, afscheid nemen, bedanken, begroeten, een aanbod aannemen of weigeren, feliciteren, iets bestellen en betalen, uitnodigen, iets of iemand voorstellen, zich verontschuldigen en reageren op verontschuldigingen.

Wenk: Leerlingen leren het register aanpassen aan de context (bv. het kanaal of het doelpubliek). Je kan hen attenderen op het gebruik van 'tu' en 'vous' in het Frans of op het hoofdlettergebruik bij het persoonlijk voornaamwoord 'I' in het Engels.

Wenk: Er bestaan verschillende, evenwaardige geografische varianten van het Engels en het Frans.

Wenk: Leerlingen kunnen zich geremd voelen om Engels of Frans te spreken. Het is daarom belangrijk dat ze spreekdurf ontwikkelen.

LPD K4 De leerlingen nemen doelgericht deel aan mondelinge interactie, waarbij één of meer kenmerken of minimumvereisten naar keuze complexer zijn.

Wenk: Met dit keuzedoel realiseren de leerlingen gedeeltelijk LPD 4 van I-Fra-a en I-Eng-a.
De minimumvereisten verwijzen onder andere naar de beheersing van bepaalde eenvoudige grammaticale constructies zoals lidwoorden, meervoud, volgorde van onderwerp en werkwoord. Dat veronderstelt echter geen expliciet grammaticaonderwijs. Je brengt die eenvoudige constructies best lexicaal aan.

4.2 Identiteit in diversiteit

Minimumdoelen

ONTWERP

LPD 5 **De leerlingen identificeren bij het lezen en beluisteren van teksten kenmerkende aspecten van maatschappijen en culturen waarin de doeltaal wordt gesproken.**

Wenk: Je kan dit leerplandoel laagdrempelig invullen en de leerlingen laten kennismaken met de Engels- of Franssprekende cultuur via bv. filmpjes, verhalen, anekdotes. Mogelijkheden: jongerencultuur, gamen, gastronomie, tradities, feestdagen, sporten, muziek, toerisme …
Je laat de leerlingen die aspecten ontdekken en benoemen. Dat mag ook in het Nederlands of met een beeld.

Wenk: De leerlingen leren onbevooroordeeld, met open blik teksten lezen en beluisteren.

4.3 Literatuur

Minimumdoelen

LPD 6 **De leerlingen drukken de eigen beleving en interpretatie uit van literaire teksten.**

Wenk: Bij de keuze van literaire teksten kan je rekening houden met de leefwereld van de leerlingen. Het kan ook zinvol zijn om de leerlingen zelf literaire teksten te laten voorstellen.
Voorbeelden van literaire teksten: liedjes(teksten), gedichten, cartoons, trailers, memes, videoclips, fragmenten uit (teken)films, series of stripverhalen.

Wenk: Dit leerplandoel kan je vrij laagdrempelig invullen, bv. aan de hand van vragen zoals waarom sommige aspecten van de tekst aanspreken, waarom de leerling zich identificeert met een bepaald personage, in welke zin de leerling gelijkaardige ervaringen zelf al heeft meegemaakt, waarom de tekst een bepaalde emotionele reactie teweegbrengt, waarom de uitdrukkingsvorm of stijl aanspreekt.

Wenk: Je kan de leerlingen hun beleving laten uitdrukken op een niet-talige manier (bv. een gepaste illustratie of gepast voorwerp kiezen of zoeken, een moodboard maken, uitbeelden) of in het Nederlands, eventueel aan de hand van spreek- of schrijfkaders.

4.4 Taalgebruik ter ondersteuning van de communicatie

Minimumdoelen

LPD 7 **De leerlingen zetten eerder en nieuwverworven woordenschat in ter ondersteuning van hun communicatieve handelingen (kenmerken, minimumvereisten).**

Wenk: Je laat basiswoordenschat regelmatig terugkeren opdat de leerlingen die woordenschat voldoende zouden gebruiken. Je besteedt ook aandacht aan woordcombinaties en vaste uitdrukkingen (bv. ‘fast food’, ‘in the morning’, ‘do your homework’, ‘j’ai 12 ans’, ‘je vais à l’école’, ‘merci beaucoup’).

Wenk: Voorbeelden van woordvelden (in alfabetische volgorde) ter inspiratie:

- cijfers, gewichten, maten, hoeveelheden

ONTWERP

- dagelijkse bezigheden
- dagelijkse of persoonlijke voorwerpen
- dagen, maanden, seizoenen, feesten
- eten en drinken
- familie
- instructietaal
- kleding en accessoires
- kleuren
- landen en nationaliteiten
- persoonlijke gegevens
- plaatsen in de stad (winkels en diensten)
- sport en ontspanning
- transportmiddelen
- vakantie, reizen
- weer
- woning: meubels, uitrusting
- …

Wenk: Je kan woordenschat op verschillende manieren aanbrengen of inoefenen: in context, door in te oefenen en te herhalen in taalproductie, met focus op woordenschat in oefeningen, eventueel zonder context, bv. via (digitale) flashcards, spelenderwijs (mondeling) oefenen, met bewegingen. Je besteedt voldoende aandacht aan het verankeren en automatiseren van geziene basiswoordenschat.

LPD 8 De leerlingen zetten doelgericht strategieën in ter ondersteuning van informatieverwerking en communicatieve handelingen.

Duiding: Strategieën hebben betrekking op inzicht in taalgebruik toepassen, lees-, luister-, spreek- en schrijfvaardigheden.

Wenk: Het is niet de bedoeling om strategieën theoretisch te benaderen. Je begeleidt de leerlingen en helpt hen om via reflectie of modelling steeds zelfstandiger te worden bij het kiezen van de gepaste strategieën. Je kan bv. de stappen expliciteren die je zelf zet om efficiënt te lezen, te schrijven etc.

Wenk: Strategieën bij receptieve vaardigheden:

- met lees- en luisterdoel rekening houden;
- voorkennis activeren;
- inhoud voorspellen;
- hoofd- en bijzaken onderscheiden;
- lay-out, afbeeldingen en visuele en auditieve ondersteunende elementen gebruiken;
- vragen stellen;
- bepalen of het achterhalen van de betekenis van een onbekend woord belangrijk is;
- …

Wenk: Strategieën om de betekenis van woorden te achterhalen via

- de context (visuele en tekstuele);

ONTWERP

- woorddelen;
- taalverwantschap;
- betekenisonderhandeling (overleggen met een medeleerling over de mogelijke betekenis);
- talige hulpmiddelen, bv. (digitaal) woordenboek, zoekmachine op afbeeldingen, vertaalapp …
- …

Wenk: Strategieën bij productieve vaardigheden

- met spreek- en schrijfdoel rekening houden;
- voorkennis activeren;
- met de ontvanger rekening houden, bv. het gepast inzetten van lichaamstaal;
- visuele en auditieve ondersteunende elementen gebruiken;
- talige hulpmiddelen gebruiken, bv. (digitaal) woordenboek, tekstcontrole, uitspraakapp, model, voorbeeld;
- lay-out, eenvoudige signaal- en verwijswoorden, titels en benadrukte woorden gebruiken;
- eigen tekst nakijken;
- …

Wenk: Strategieën bijkomend voor interactieve vaardigheden:

- met doel van de interactie rekening houden;
- elementen van lichaamstaal en intonatie herkennen en zelf doelgericht inzetten;
- taalgebruik aanpassen aan de ontvanger;
- vragen om hulp of opheldering zoals vragen om trager te spreken of om te herhalen ;
- …

Wenk: De leerlingen zetten strategieën in als de communicatie het doel of de doelgroep dreigt niet te bereiken. Het gaat dan bv. om deze strategieën:

- zinnen herlezen;
- achtergrondruis uitschakelen;
- om herhaling vragen;
- om hulp vragen (aan een medeleerling, de leraar …);
- …

5 Lexicon en pop-ups

5.1 Lexicon

Het lexicon bevat een verduidelijking bij de begrippen die in het leerplan worden gebruikt. Die verduidelijking gebeurt enkel ten behoeve van de leraar.

Beleefdheidsconventies

Beleefdheidsconventies zijn alle (impliciete) afspraken die horen bij het taalgebruik in bepaalde contexten. Daaronder kunnen vallen: het gepaste stemvolume gebruiken, op een geschikt moment het woord nemen, interesse tonen in wat wordt gezegd…

ONTWERP

Doelgericht

Doelgericht slaat op het feit dat de taalgebruiker via het begrijpen of het produceren van talige boodschappen bepaalde doelen probeert te bereiken. Bv. ik vraag in de supermarkt waar ik een bepaald product kan vinden, ik luister naar het weerbericht om te weten hoe ik me moet kleden, ik lees de rest van een verhaal om te weten te komen hoe het afloopt, enz. Om geslaagd te communiceren houdt hij rekening met de communicatieve situatie. De verwerking van de tekst (receptief) en de kwaliteit van de tekst (productief) worden afgemeten aan de mate waarin het doel vlot, succesvol en gepast bereikt is. Dat gebeurt bij voorkeur in betekenisvolle, authentieke of semi-authentieke situaties.

Hoofdgedachte

De hoofdgedachte is het belangrijkste wat over het onderwerp gezegd wordt. Het is m.a.w. de centrale boodschap die de spreker of schrijver tracht over te brengen en die je in één of twee zinnen kan weergeven.

Hoofdpunten

De hoofdpunten zijn alle inhoudelijke elementen die ondersteunend zijn voor de hoofdgedachte.

Informatiedichtheid

Informatiedichtheid is de hoeveelheid informatie die een tekst bevat in verhouding tot de lengte van de tekst: een tekst waarin de informatie heel compact wordt aangeboden, heeft een hogere informatiedichtheid dan een lange tekst met diezelfde informatie.

Informatieve teksten

Informatieve teksten zijn teksten waarin voornamelijk feitelijke informatie wordt meegedeeld, bv. krantenbericht.

Interactie

Interactie is een vorm van directe communicatie waarbij er een onmiddellijke wisselwerking mogelijk is, met een zekere mate van onvoorspelbaarheid en spontaneïteit.

Literaire teksten

Literaire teksten zijn schriftelijke of mondelinge teksten die een esthetische waarde hebben en die vaak een emotioneel effect bij de ontvanger beogen. Literaire teksten dienen in brede zin te worden geïnterpreteerd. Het kan daarbij zowel over cartoon, graphic novel, lied(tekst), film(tekst), brief, essay, slam poetry, autobiografie, roman … als over mengvormen gaan.

Narratieve teksten

Narratieve teksten zijn verhalende teksten, bv. reisverhaal.

Onderwerp (van de tekst)

Het onderwerp van de tekst geeft in één of enkele woorden weer waarover de tekst gaat.

Opiniërende teksten

Opiniërende teksten zijn teksten waarin de schrijver of spreker een mening of standpunt geeft, bv. review.

Persuasieve teksten

ONTWERP

Persuasieve teksten hebben tot doel de lezer of luisteraar te overtuigen van een standpunt om daarmee zijn gedachten te beïnvloeden, bv. reclameboodschap.

Prescriptieve teksten

Prescriptieve teksten hebben als doel het handelen van de ontvanger te sturen, bv. recept.

(taal)Register

De term '(taal)register' verwijst naar het taalgebruik dat gebonden is aan een bepaalde situatie, waarbij het zowel om lexicale als om syntactische elementen kan gaan.

Woordcombinaties

Woordcombinaties zijn vaste combinaties van woorden (voorzetsels of zelfstandige naamwoorden bij werkwoorden), bv. to have breakfast, to be interested in …

5.2 Pop-ups

Kenmerken

Afbakening kenmerken van aangeboden teksten:

(Lu: Luisteren/Le: Lezen)	Lu	Le
Tekstsoorten		
Variatie		
Onderwerp		
Concrete, herkenbare inhoud		
Uiterlijke tekstkenmerken		
Duidelijke lay-out		
Geen achtergrondruis		
Normaal spreektempo met frequente pauzes		
Ondersteunende maar natuurlijke intonatie		
Heldere uitspraak, duidelijke articulatie		
Met visuele ondersteuning		
Met ondersteuning van non-verbaal gedrag		
Structuur/Samenhang		
Zeer eenvoudige, herkenbare, expliciet aangegeven tekststructuur		
Zeer grote samenhang		
Zeer eenvoudige zinsbouw		
Lengte		

ONTWERP

Zeer beperkt		
Informatiedichtheid		
Zeer laag		
Woordenschat		
Hoofdzakelijk transparante woorden, de meest frequente woorden, woordcombinaties en vaste uitdrukkingen uit een zeer beperkte waaier aan relevante thema's binnen het persoonlijke, publieke, educatieve of professionele domein		

Kenmerken keuzedoel receptie

Afbakening kenmerken van aangeboden teksten, waarbij de kenmerken in het blauw gedrukt complexer zijn dan de kenmerken van LPD 1 en 2.

(Lu: Luisteren/Le: Lezen)	**Lu**	**Le**
Tekstsoorten		
Variatie		
Onderwerp		
Concrete inhoud		
Uiterlijke tekstkenmerken		
Duidelijke lay-out		
Geen of weinig achtergrondruis		
Normaal spreektempo met pauzes		
Ondersteunende maar natuurlijke intonatie		
Heldere uitspraak, duidelijke articulatie		
Met visuele ondersteuning		
Met ondersteuning van non-verbaal gedrag		
Structuur/Samenhang		
Eenvoudige, herkenbare tekststructuur		
Grote samenhang		
Eenvoudige zinsbouw		
Lengte		
Beperkt		
Informatiedichtheid		
Laag		

ONTWERP

Woordenschat		
Hoofdzakelijk frequente woorden, woordcombinaties en vaste uitdrukkingen uit een beperkte waaier aan relevante thema's binnen het persoonlijke, publieke en educatieve domein		

Minimumvereisten productie

Minimumvereisten van de te produceren teksten

(Spr: spreken/ Sch: schrijven)	Spr	Sch
Tekstsoorten		
Variatie		
Onderwerp		
Concrete inhoud		
Uiterlijke tekstkenmerken		
Gepaste lichaamstaal		
Korte woorden en frasen uit het aangeleerde lexicale repertoire zijn correct overgeschreven.		
Uitspraak van een zeer beperkt repertoire van aangeleerde woorden en frasen is met enige inspanning verstaanbaar.		
Met talrijke onderbrekingen om naar uitdrukkingen te zoeken, minder frequente woorden uit te spreken en om de communicatie te herstellen.		
Structuur/ Samenhang		
Redelijk herkenbare samenhang		
Hoogfrequente signaalwoorden: chronologisch verloop, opsomming		
Lengte		
Zeer beperkt		
Bouwstenen		
Beheersing van hoofdzakelijk geïsoleerde woorden, de meest frequente woorden, transparante woorden, woordcombinaties en vaste uitdrukkingen om te voldoen aan de meest elementaire communicatiebehoeften binnen een zeer beperkte waaier aan relevante thema's uit het persoonlijke, publieke, educatieve of professionele domein.		
Beperkte beheersing van eenvoudige constructies en zinspatronen uit een aangeleerd repertoire		
Taalvariëteit		
Gepast register		

CONCEPT

Ondersteuning		
Met behulp van ondersteunende middelen		

Minimumvereisten keuzedoel productie

Minimumvereisten van de te produceren teksten, waarbij de minimumvereisten in het blauw gedrukt complexer zijn dan de kenmerken van LPD 3.

(Spr: spreken/ Sch: schrijven)	Spr	Sch
Tekstsoorten		
Variatie		
Onderwerp		
Concrete inhoud		
Uiterlijke tekstkenmerken		
Gepaste lichaamstaal		
Duidelijke, gepaste lay-out		
Beheersing van de spelling van de meeste frequente woorden uit het aangeleerde lexicale repertoire, ondanks het voorkomen van fouten hiertegen; begrip van boodschap door ontvanger komt meestal niet in het gedrang.		
Uitspraak is over het algemeen voldoende helder om te worden verstaan ondanks een duidelijk accent, maar gesprekspartners zullen regelmatig om herhaling moeten vragen.		
Vrij gemakkelijk gebruik van frequente woorden, woordcombinaties en vaste uitdrukkingen, ondanks duidelijke aarzelingen en valse start		
Enkelvoudige zinnen		
Structuur/ Samenhang		
Eenvoudige, gepaste tekststructuur		
Redelijk herkenbare samenhang		
Hoogfrequente signaalwoorden: chronologisch verloop, opsomming, oorzaak en tegenstelling		
Lengte		
Beperkt		
Bouwstenen		
Beheersing van frequente woorden, woordcombinaties en vaste uitdrukkingen die volstaan om te voldoen aan elementaire communicatiebehoeften		

ONTWERP

Beheersing van bepaalde eenvoudige grammaticale constructies; ondanks het stelselmatig maken van elementaire fouten; begrip van boodschap door ontvanger komt meestal niet in het gedrang		
Taalvariëteit		
Gepast register		
Ondersteuning		
Met behulp van ondersteunende middelen		

Minimumvereisten mondelinge interactie

Minimumvereisten van de te produceren teksten

(MI: Mondelinge interactie)

Tekstsoorten
Variatie
Onderwerp
Concrete inhoud
Uiterlijke tekstkenmerken
Gepaste lichaamstaal
Uitspraak van een zeer beperkt repertoire van aangeleerde woorden en frasen is met enige inspanning verstaanbaar.
Met talrijke onderbrekingen om naar uitdrukkingen te zoeken, minder vertrouwde woorden uit te spreken en om de communicatie te herstellen.
Structuur/ Samenhang
Redelijk herkenbare samenhang
Hoogfrequente signaalwoorden: chronologisch verloop, opsomming
Lengte
Zeer beperkt
Inbreng en participatie
De communicatie is volledig afhankelijk van herhaling, herformulering en herstel; met ondersteuning om het gesprek gaande te houden.
Bouwstenen
Beheersing van hoofdzakelijk geïsoleerde woorden, de meest frequente woorden, transparante woorden, woordcombinaties en vaste uitdrukkingen om te voldoen aan de meest elementaire communicatiebehoeften binnen een zeer beperkte waaier aan relevante thema's uit het persoonlijke, publieke, educatieve of professionele domein.

ONTWERP

Beperkte beheersing van eenvoudige grammaticale constructies en zinspatronen uit een aangeleerd repertoire
Taalvariëteit
Gepast register
Gepaste beleefdheidsconventies bij de meest elementaire alledaagse taalhandelingen
Ondersteuning
Met behulp van ondersteunende middelen

Minimumvereisten keuzedoel mondelinge interactie

Minimumvereisten van de te produceren teksten, waarbij de minimumvereisten in het blauw gedrukt complexer zijn dan de kenmerken van LPD 4.

(MI: Mondelinge interactie)

Tekstsoorten
Variatie
Onderwerp
Concrete inhoud
Uiterlijke tekstkenmerken
Gepaste lichaamstaal
Uitspraak is over het algemeen voldoende helder om te worden verstaan ondanks een duidelijk accent, maar gesprekspartners zullen regelmatig om herhaling moeten vragen.
Vrij gemakkelijk gebruik van frequente woorden, woordcombinaties en vaste uitdrukkingen, ondanks duidelijke aarzelingen en valse start
Enkelvoudige zinnen
Structuur/ Samenhang
Eenvoudige, gepaste tekststructuur
Redelijk herkenbare samenhang
Hoogfrequente signaalwoorden: chronologisch verloop, opsomming, oorzaak en tegenstelling
Lengte
Beperkt
Inbreng en participatie
De communicatie is afhankelijk van herhaling, herformulering en herstel; met ondersteuning om het gesprek gaande te houden.
Bouwstenen

ONTWERP

Beheersing van frequente woorden, woordcombinaties en vaste uitdrukkingen die volstaan om te voldoen aan elementaire communicatiebehoeften
Beheersing van bepaalde eenvoudige grammaticale constructies; ondanks het stelselmatig maken van elementaire fouten; begrip van boodschap door ontvanger komt meestal niet in het gedrang
Taalvariëteit
Gepast register
Gepaste beleefdheidsconventies bij alledaagse taalhandelingen
Ondersteuning
Met behulp van ondersteunende middelen

Woordenschat voor receptie

Woordenschat	Lu	Le
Hoofdzakelijk transparante woorden, de meest frequente woorden, woordcombinaties en vaste uitdrukkingen uit een zeer beperkte waaier aan relevante thema's binnen het persoonlijke, publieke, educatieve of professionele domein		

Woordenschat voor productie en interactie

Bouwstenen	Spr/MI	Sch
Beheersing van hoofdzakelijk geïsoleerde woorden, de meest frequente woorden, transparante woorden, woordcombinaties en vaste uitdrukkingen om te voldoen aan de meest elementaire communicatiebehoeften binnen een zeer beperkte waaier aan relevante thema's uit het persoonlijke, publieke, educatieve of professionele domein.		

6 Basisuitrusting

Basisuitrusting verwijst naar de infrastructuur en het (didactisch) materiaal die beschikbaar moeten zijn voor de realisatie van de leerplandoelen.

Een leslokaal

- dat qua grootte, akoestiek en inrichting geschikt is om communicatieve werkvormen te organiseren;
- met een (draagbare) computer waarop de nodige software en audiovisueel materiaal kwaliteitsvol werkt en die met internet verbonden is;
- met de mogelijkheid om (bewegend beeld) kwaliteitsvol te projecteren;
- met de mogelijkheid om geluid kwaliteitsvol weer te geven;
- met de mogelijkheid om draadloos internet te raadplegen met een aanvaardbare snelheid;
- met toegang tot (niet-)digitale woordenboeken, naslagwerken en bronnen aangepast aan het taalniveau van de leerlingen.

Toegang tot (mobile) devices voor leerlingen.

ONIVERD

7 Glossarium

In het glossarium vind je synoniemen voor en een toelichting bij een aantal handelingswerkwoorden die je terugvindt in leerplandoelen en (specifieke) minimumdoelen van verschillende graden.

Handelingswerkwoord	Synoniem	Toelichting
Analyseren		Verbanden zoeken tussen gegeven data en een (eigen) besluit trekken
Beargumenteren	Verklaren	Motiveren, uitleggen waarom
Beoordelen	Evalueren	Een gemotiveerd waardeoordeel geven
Berekenen	Berekeningen uitvoeren	
Berekeningen uitvoeren	Berekenen	
Beschrijven	Toelichten, uitleggen	
Betekenis geven aan	Interpreteren	
Een (…) cyclus doorlopen	Een (…) proces doorlopen	Via verschillende fasen tot een (deel)resultaat komen of een doel bereiken
Een (…) proces doorlopen	Een (…) cyclus doorlopen	Via verschillende fasen tot een (deel)resultaat komen of een doel bereiken
Evalueren	Beoordelen	
Gebruiken	Hanteren, inzetten, toepassen	
Hanteren	Gebruiken, inzetten, toepassen	
Identificeren		Benoemen; aangeven met woorden, beelden …
Illustreren		Beschrijven (toelichten, uitleggen) aan de hand van voorbeelden
In dialoog gaan over	In interactie gaan over	
In interactie gaan over	In dialoog gaan over	
Interpreteren	Betekenis geven aan	
Inzetten	Gebruiken, hanteren, toepassen	
Kritisch omgaan met	Kritisch gebruiken	
Kwantificeren		Beredeneren door gebruik te maken van verbanden, formules, vergelijkingen …
Onderzoeken	Onderzoek voeren	Verbanden zoeken tussen zelf verzamelde data en een (eigen) besluit trekken
Onderzoek voeren	Onderzoeken	Verbanden zoeken tussen zelf verzamelde data en een (eigen) besluit trekken
Reflecteren over		Kritisch nadenken over en argumenten afwegen zoals in een dialoog, een gedachtewisseling, een paper
Testen	Toetsen	
Toelichten	Beschrijven, uitleggen	

ONTWERP

Toepassen	Gebruiken, hanteren, inzetten	
Toetsen	Testen	
Uitleggen	Beschrijven, toelichten	
Verklaren	Beargumenteren	Motiveren, uitleggen waarom

8 Concordantie

8.1 Concordantietabel

De concordantietabel geeft duidelijk aan welke leerplandoelen de minimumdoelen (MD) realiseren.

Leerplandoel	Minimumdoelen
1	MD 03.01
2	MD 03.02
3	MD 03.03
4	MD 03.04
5	MD 03.07
6	MD 03.08
7	MD 03.06
8	MD 03.05

8.2 Minimumdoelen basisvorming

03.01 De leerlingen bepalen het onderwerp en de hoofdgedachte bij het doelgericht lezen en beluisteren van teksten.

Ten minste teksten in het Frans

Tekstkenmerken voor receptie:

- Zeer eenvoudige, herkenbare, expliciet aangegeven tekststructuur
- Zeer grote samenhang
- Hoofdzakelijk transparante woorden, de meest frequente woorden, woordcombinaties en vaste uitdrukkingen uit een zeer beperkte waaier aan relevante thema's binnen het persoonlijke, publieke, educatieve of professionele domein
- Concrete, herkenbare inhoud
- Zeer lage informatiedichtheid
- Zeer eenvoudige zinsbouw
- Zeer beperkte lengte
- Variatie aan tekstsoorten

Bijkomend voor schriftelijke receptie:

- Duidelijke lay-out

Bijkomend voor mondelinge receptie:

- Geen achtergrondruis

ONTWERP

- Normaal spreektempo met frequente pauzes
- Ondersteunende maar natuurlijke intonatie
- Heldere uitspraak, duidelijke articulatie
- Met visuele ondersteuning
- Met ondersteuning van non-verbaal gedrag

03.02 De leerlingen selecteren relevante informatie bij het lezen en beluisteren van teksten.
Ten minste teksten in het Frans
Tekstkenmerken voor receptie

03.03 De leerlingen spreken en schrijven doelgericht met behulp van aangereikte zinnen, sleutelwoorden of een voorbeeld.
Ten minste in het Frans
Minimumvereisten voor productie:
- Hoogfrequente signaalwoorden: chronologisch verloop, opsomming
- Redelijk herkenbare samenhang
- Beheersing van hoofdzakelijk geïsoleerde woorden, de meest frequente woorden, transparante woorden, woordcombinaties en vaste uitdrukkingen die toelaten om te voldoen aan de meest elementaire communicatiebehoeften binnen een zeer beperkte waaier aan relevante thema's uit het persoonlijke, publieke, educatieve of professionele domein
- Concrete inhoud
- Beperkte beheersing van eenvoudige constructies en zinspatronen uit een aangeleerd repertoire
- Gepast register
- Zeer beperkte lengte
- Variatie aan tekstsoorten

Bijkomend voor schriftelijke productie:
- Korte woorden en frasen uit het aangeleerde lexicale repertoire zijn correct overgeschreven

Bijkomend voor mondelinge productie:
- Gepaste lichaamstaal
- Uitspraak van een zeer beperkt repertoire van aangeleerde woorden en frasen is met enige inspanning verstaanbaar
- Met talrijke onderbrekingen om naar uitdrukkingen te zoeken, minder vertrouwde woorden uit te spreken en om de communicatie te herstellen

Met behulp van ondersteunende middelen

03.04 De leerlingen nemen doelgericht deel aan mondelinge interactie.
Ten minste in het Frans
Tekstkenmerken voor receptie
Minimumvereisten voor productie
Bijkomend voor mondelinge interactie:
- Gepaste beleefdheidsconventies bij de meest elementaire alledaagse taalhandelingen
- De communicatie is volledig afhankelijk van herhaling, herformulering en herstel; met ondersteuning om het gesprek gaande te houden

03.05 De leerlingen zetten doelgericht strategieën in ter ondersteuning van informatieverwerking en communicatieve handelingen.
Ten minste in het Frans
Voetnoot:
Dit minimumdoel wordt doelgericht ingezet in functie van alle andere minimumdoelen binnen sleutelcompetentie 3
Rekening houdend met de context waarin het minimumdoel aan bod komt.

03.06 De leerlingen zetten eerder en nieuwverworven woordenschat in ter ondersteuning van hun communicatieve handelingen.
Ten minste in het Frans
Tekstkenmerken voor receptie

ONTWERP

Minimumvereisten voor productie
Voetnoot:
Rekening houdend met de ontwikkeling van leerlingen en de context waarin het minimumdoel aan bod komt.

03.07 De leerlingen identificeren bij het lezen en beluisteren van teksten kenmerkende aspecten van maatschappijen en culturen waarin de doeltaal wordt gesproken.
Ten minste teksten in het Frans

03.08 De leerlingen drukken de eigen beleving en interpretatie van literaire teksten uit.
Ten minste teksten in het Frans
Voetnoot:
Rekening houdend met de context waarin het minimumdoel aan bod komt.

ONTWERP

Inhoud

1 Inleiding 3

1.1 Het leerplanconcept: vijf uitgangspunten 3

1.2 De vormingscirkel – de opdracht van secundair onderwijs 3

1.3 Ruimte voor leraren(teams) en scholen 4

1.4 Differentiatie 4

1.5 Opbouw van leerplannen 6

2 Situering 6

2.1 Samenhang met het basisonderwijs 6

2.2 Samenhang in de eerste graad 7

2.3 Plaats in de lessentabel 7

3 Pedagogisch-didactische duiding 7

3.1 Engels en Frans en het vormingsconcept 7

3.2 Krachtlijnen 8

3.3 Opbouw 8

3.4 Leerlijnen 9

3.4.1 Samenhang met het basisonderwijs 9

3.5 Engels en Frans in een observerende en oriënterende eerste graad 9

3.6 Aandachtspunten 9

3.7 Leerplanpagina 11

4 Leerplandoelen 11

4.1 Communicatie: receptief, productief, interactief 11

4.2 Identiteit in diversiteit 14

4.3 Literatuur 15

4.4 Taalgebruik ter ondersteuning van de communicatie 15

5 Lexicon en pop-ups 17

5.1 Lexicon 17

5.2 Pop-ups 19

6 Basisuitrusting 25

7 Glossarium 26

8 Concordantie 27

8.1 Concordantietabel 27

ONTWERP

8.2 Minimumdoelen basisvorming 27

ONTWERP